

Majd ezren a tervezett Hóman szobor ellen

Nagyjából ezer ember gyűlt össze a székesfehérvári Bartók Béla téren rendezett rendhagyó Chanukka ünnepségen múlt vasárnap (december 13-én), hogy tiltakozzon a térre tervezett Hóman Bálint-szobor felállításá ellen.

Heisler András, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége (Mazsihisz) elnöke az eseményen úgy fogalmazott: náci eszmék mellett végsőkéig kitartó, vállaltan raszszista, antiszemita politikus ne kaphasson szobrot soha és sehol hazánkban. A Mazsihisz elnöke azt mondta, a Chanukka fényeivel kívánják eltüntetni a térről a „hómani sötétséget”. Kifejtette: a gyertyák meggyújtásával és világos beszéddel azt üzenik, nem akarnak antiszemita, náci politikusokról szobrokat, sem népirtással, holokausztal kapcsolatos kettős beszédet, sem gyűlöletet szítani, vagy elviselni azt. A beszéd után meggyújtották a Chanukka gyertyáit. A Mazsihisz által szervezett eseményen megjelent többek között Ira Forman, az Amerikai Egyesült Államok kormányának antiszemitizmus elleni megbízottja, Ilan Mor, Izrael magyarországi nagykövete, valamint Michael Horler, Kanada nagykövetének helyettese. A résztvevők közt volt Neubart István, a Székesfehérvári Zsidó Hitközség elnöke, Lebovics Imre holokauszt-túlélő, a székesfehérvári Hit Gyülekezete több tagja is.

Fotó: Szigetváry Zsolt/MTI

A Dohány körzetet huszonöten képviselték, de rajtuk kívül is rengetegen utaztak Budapestről az eseményre. A gyertyagyújtást követően Izrael magyarországi nagykövete is a szobor elutasítása mellett foglalt állást. Ilan Mor azt mondta, zsidók és nem zsidók egységesen utasítsák el a fasizmust, az antiszemitizmust és minden borzalmas eszmét, illetve „támogassák a magyar kormányt a zero toleranciában, amit az antiszemitizmus ellen hirdetett”. Kardos Péter főrabbi a holokauszt székesfehérvári áldozataira utalva úgy fogalmazott: „Hirschler Pál főrabbi és háromezer hívének emlékét most egy szoborral szentségtelenítenék meg”. Ezt nem lehet, ezt nem tűrhetjük - mondta. Szavaira a tömeg tapsal és „tiltakozunk” skandálással válaszolt. (MTI)

Jahrzeit-napok a falnál

A Dohány utcai Zsinagógában a fekete gránitból készült Jahrzeit-falon a kis névtáblák alatti gyertyák évente öt alkalommal gyulladnak fel, s emlékeztetnek elhunyt hozzátartozóinkra, ismerőseinkre. A négy Mázkir napon, vagyis Jajm Kippur, Smini Áceresz, Pészach 8. és Sovuajsz 2. napján és haláluk héber naptár szerinti évfordulóján – az előző estétől – világítanak szereteteinkért a gyertyák. A Jahrzeitnapon a reggeli i.tentisztelet után a közösség átmegy a falhoz és Káddist mond az elhunytért. Lapunkban továbbra is közreadjuk, hogy elhunyt szereteteiknek mikor van a Jahrzeitje.

Reiter Pálné	január 6.	Fekete Imre	január 15.	Dr. Sokolyi László	január 19.	Katarina Svarcova	január 28.
Kövesi László	január 8.	Polgár György Gábor	január 15.	Gordon Zsuzsa	január 21.	Vadas Árpád	január 28.
Steier Ernő	január 10.	Grünwald Béláné	január 16.	Liszenberg Salamonné	január 21.	Suchman Andor	január 29.
Fruchter Sándorné	január 11.	Blau Sándorné	január 18.	Nádel László	január 21.	Piskó Andorné	január 30.
Róna Sándorné	január 13.	Lax Tibor	január 18.	Blau Sándor	január 22.	Zallel Béláné	január 31.
Boros Lászlóné	január 13.	Márkus Lászlóné	január 18.	Silberer Mihály	január 24.		
Kálmán Kohn József	január 14.	Schwartz József	január 18.	Somló Andor	január 26.		

MEGHÍVÓ

Szeretettel meghívjuk a **Dohány zsinagógáért alapítvány Kulturális Páholyába**, főrabbinck, **dr. Frölich Róbert beszélgetőpartnere Gárdos Péter író-film-rendező**, aki szülei történetét meséli el Hajnali láz című új filmjében. Túléltek a holokausztot, Svédországban, rehabilitációs táborokban gyógyultak. Ott ismerkedtek meg és szerettek egymásba. Ötven évig hallgattak a történetükről, most magyar-svéd-izraeli film készült belőle.

Időpont: **2016. január 17. 15:30-17:00**
Helyszín: **Goldmark-terem**

A program:
Dr. Frölich Róbert főrabbi vendége
Gárdos Péter író-filmrendező

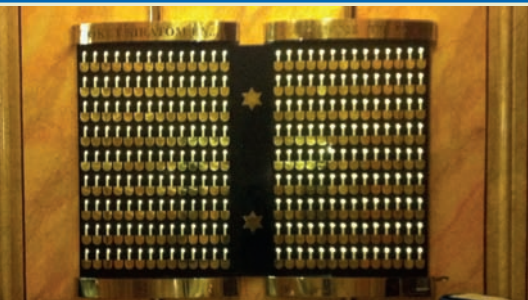
A kávéháznak (kávé, tea, süti stb.) berendezett Goldmark-terembe, s így az eseményre ingyenes a belépés.

Elkészült az új tábla

Egyrészt szomorú, másrészt örömteli, hogy betelt mindkét tábla a Jahrzeit-falon. Szomorú, hiszen azt jelenti, sok-sok eltávozott szeretünkre kell emlékezni. Örömteli, mert bizonyítja, jó ötlet volt, illetve így sokan állíthattak emléket elhunyt hozzátartozóiknak. A körzet vezetése a jelentős igényt figyelembe véve úgy döntött, újabb táblát állít a Dohány utcai zsinagógában.

Az új táblát, a kis névtáblákkal, illetve a gyertyákkal a Zsidó Kulturális Fesztiválra áadták, így a fesztivál látogatói már megtekinthették azt a zsinagóga bejáratánál.

Aki korábban elmulasztott jelentkezni, s most úgy gondolja, ily módon emlékezne elhunyt családtagjára, még nem késett el, és pótolhatja. Jelentkezni a templomkörzetben Fülöp Ildinél lehet.

PESTI SÓLET

A DOHÁNY UTCAI KÖRZET HAVILAPJA WWW.DOHANY-ZSINAGOGA.HU

Várkonyi Tibor és Dési János írása (5. és 8. oldal)

Chanukka a Goldmarkban (10. oldal)

A Dohány körzet egy éve (5775) képekben (6-7. oldal)

Dr. Frölich Róbert rovata

Végezetül Tu BiSvát, azaz Svát hónap 15. napja a fák újévéként ismeretes. /Idén, pontosabban már 2016-ban, január 25-én lesz TuBiSvát, s a Dohány körzetben szokott módon – 17 órától – ünnepi vacsora várja a híveket./ A „Tu” nem szó, hanem, mivel a héber nem használja sem az arab, sem a római számokat, így a betűk rendelkeznek számértékkel. A két héber betű: a ו = 9, és a י = 6, együtt kiadja a napot, a 15-öt. Azért nem írjuk a számot a logikus 10+5-ös felbontásban, mert e számoknak megfelelő betűk egybeolvasva I.ten egyik nevét adják ki. Tu B'Shevat eredeti célja a fák terméséből adandó tized kötelezettségének kiszámítása volt. Mózes III./19:23-25 kimondja, hogy a fák gyümölcsét nem szabad fogyasztani az első három évben, a negyedik év termését áldozatként be kell mutatni, és utána, az ötödik évtől lehet csak enni a gyümölcsöt. Tu BiSvátkor a fa életének egy újabb évébe lép. Ha például Svát 14-én ültettek egy fát, akkor az Tu Bisvát után már második évébe lépett, míg ha Svát 16-án ültették, akkor csak a következő Tu Bisvátkor lett két esztendő.

Tu BiSvát nem szerepel a Bibliában. A Misna a zsidó szóbeli hagyomány 200 körül kodifikált gyűjteménye említi meg Rajs Hásónó traktátusban. A pontos idejéről azonban a két jelentős iskola, Hilél, illetve Sámáj iskolája már vitatkozik. Sámáj szerint Svát elseje a megfelelő időpont, míg Hilél a tizenötödik napot jelöli meg. Mint az esetek döntő többségében, mikor e két iskola vitatkozik, az elfogadott vélemény Hilélé. Hilél, a Talmud legendás alakja Babilóniában született, onnan vándorolt Judeába, ahol favágóként élt és e mellett tanult, nagy szegénységben. Olyan képességeket árult el, amelyekre való tekintettel mentesült a tandíjfizetés alól, így válhatott az egyik kiemelkedő bölcse. Sámáj, aki szigorúságáról és tü-

Tizenöt gyümölcs Svát 15-én

A zsidóságban több újév is van. Ez nem is olyan furcsa, mint amilyennek hangzik az első pillantásra. A nem zsidó naptári évben is sokféle évkezdet és – vég van. Gondoljunk csak a tanév kezdetére és végére, vagy akár a pénzügyi évre. Ez alapvetően ugyanaz a metodika, mint a különböző zsidó újévek. A legfontosabb új esztendő természetesen Rajs Hásónó, Tisri hónap elsején és másodikán. Új évkezdet Niszán hó elseje, a királyok új éve. E dátumtól számították a királyok uralkodásának éveit. Elul első napja a tizedek új esztendeje. E naptól számították a terményekből való adófizetési kötelezettséget.

relmetlenségéről volt híres, Judeában született, és építőmesterként dolgozott. Mint akkoriban mindenki, a munka mellett tanult, szorgalmával és tehetségével Hillél méltó társává emelkedett. Mindketten Heródes korában éltek. Az akkori júdeai viszonyok magyarázzák kettejük felfogásbeli különbségét. Sámáj attól tartott, hogy minden, a rómaiakkal való szoros kapcsolat gyengíti a zsidóságot, ezért a szigor a vallási kérdésekben. Hillél optimistább és liberálisabb szemléletű volt, nem osztotta barátja s egyben vitapartnere véleményét, ezért könnyít a vallási szigoron. Visszatérve TuBisvátra: kevés hagyománya, vagy szokás van e napnak. Mózes V/8:8 alapján Izrael földjének hét kiemelkedő terménye van: búza, árpa, szőlő, füge, gránátalma, az olajbogyó és a datolyaméz. Eredetileg ezeket fogyasztották e napon. Később Európában, ahol e gyümölcsök nehezen voltak elérhetőek, Izrael földjéről származó szentjánoskenyeret fogyasztottak, mivel e növény jól tűrte a hosszú utat. A középkori kabbalisták vezették be a sokféle gyümölcs fogyasztásá-

nak szokását. Ma általában tizenötféle gyümölcsöt eszünk e napon, megfeleltetve a dátumnak. A gyümölcsök számának növelése I.ten dicsőítését jelenti, aki számtalan növényt teremtett. Ugyancsak középkori kabbalista szokás, amely nálunk nem terjedt el, hogy a pészachi széder mintájára TuBisvát-i szédert tartanak. Mindazonáltal széles körű és igen

szép szokás, hogy a tizenöt között van olyan gyümölcs, melyet az adott esztendőben még nem ettünk, így arra egy külön bróchet, a sechejjonut kell mondanunk. Ezzel az áldással hálát adunk I.tennek, hogy megérhettünk egy újabb szép napot. Rábbénu Gersom, a XI. század kiemelkedő decizora szerint e napon nem böjtölnek, amiképp nem böjtölünk Rajs Hásónókor sem.

I M A R E N D

Hétköznap: 7.³⁰-kor kezdünk reggel, az esti ima időpontja 17.⁰⁰ óra, helyszín a Talmud-Tórában.

Az esti ima előtt fél órával sakkal, kártyával, kávéval és teával várjuk híveinket!

Péntek esti ima: 17.⁰⁰-kor a Hősök Templomban.

Szombat reggeli ima a Hősök Templomban: Sachrisz: 9.³⁰
Tóraolvasás: 10.⁰⁰ Muszáf ima: kb. 10.⁴⁵

Vasárnap reggeli ima: 8.⁰⁰-kor, esti ima: 17.⁰⁰-kor, mindkettő a Talmud Tórában.

A péntek esti kiddust, illetve a szombat délutáni salesüdeszt szintén a Talmud-Tórában tartjuk.

Sálesüdeszek kezdete a következő hetekben:

december 19.	15. ⁴⁵	január 2.	15. ⁵⁵	január 16.	16. ¹⁰
december 26.	15. ⁵⁰	január 9.	16. ⁰⁰	január 23.	16. ²⁰

Perényi Rózsa 18 évesen

Rózsa néni 90!

– A fiatalság mércéje nem az életkor, hanem a szellem és a lélek állapota – mondotta Albert Schweitzer. Rózsa néninek, egykori elnökünk özvegyének köszöntésekor a Dohány utcai körzet tagjai ezt tapasztalhatták a Goldmark teremben. A szombati imát követően majd százán ültünk az asztalokhoz, melyeknél egyetlen hely sem maradt szabadon.

Perényi Rózsa, Rózsa néni 1925. december 15-én született Abonyban, családjával 10 évesen költözött Ceglédre. Bár szeretett tanulni, a zsidótörvények miatt nem mehett gimnáziumba, helyette könyvelést, gép-, és gyorsírást tanult, majd a varrónői szakmát sajátította el. Utóbbit csak jóval később, s csupán gyermekei ruháinak varrásánál használta. A koncentrációs tábor szörnyűségeit egy évvel idősebb nővérével, Lilikével küzdötte végig. Mindketten túléltek a borzalmakat, édesanyjukat Auschwitzban ölték meg.

Férje, Heisler László 1948-ban jött haza a szovjet hadifogságból. Végiglátogatta a ceglédi zsidó családokat, s amikor Rózsa néni kikísérte ennyit mondott: „Mi még sokat fogunk beszélgetni”. Aztán így is történt! Egy-másba szerettek, egy évvel később összeházasodtak. Kati lányuk 1950-ben, míg a Budapestre költözés után 1955-ben András fiuk született meg. Mindig, még a legnehezebb ötvenes években is tartották a tradíciókat. Rózsa néni édesapja is a fővárosba költözött, sokáig ő számított a család „vallási vezetőjének”. Míg Heisler László 1988-tól a Dohány utcai körzetet vezette, elnökként. Még megünnepelhették a 60. házassági évfordulójukat, egy felejtethetlen szertartás keretében a Dohány utcai zsinagógában. Laci bácsi 2009-ben, 92 éves korában, mint a Dohány utcai templomkörzet örökös tiszteletbeli elnöke halt meg. Az ő szellemi hagyatékát viszi tovább fia, aki jelenleg a Mazsihisz elnöke. Mindnyájan egy olyan zsidó család tagjai, akik a közösségért érzett felelősség kultúrájában nőttek fel.

Főrabunk, dr. Frölich Róbert köszöntőjében kiemelte, hogy nem egyszer beszélgetett Laci bácsival a körzet jövőjéről, miközben Rózsa néni csendben kávéval, süteménnyel kínálta őket. S olykor egy-egy mondatot fűzött az elhangzottakhoz... amely rendre a megoldást jelentette! Öreg az, akit már nem érdekel a világ, aki már nem tartja érdemesnek, hogy részt vegyen az emberi viszonyok formálásában. Rózsa nem öreg, hanem kilencven éves!

I.ten éltesse Rózsa néni! Bis 120!

Támogassa zsinagógánk alapítványát!

Az Alapítvány a Dohány utcai zsinagógáért az elmúlt években rengeteg programot szervezett a körzet hívei számára (kirándulás, múzeumlátogatás stb.), de környezetünk szebbé alakításáért is rengeteget tett Nádél Tamás elnök vezetésével. Elég megemlíteni az Emánuel park átalakítását, a sírkert rendbétételét, vagy éppen a Dohány templom orgonájának felújítását. S persze még hosszan sorolhatnánk, megemlítve, hogy minden évben anyagi segítséget nyújt valamely zsidó intézménynek.

Kérjük, támogassa Alapítványunkat!

Bankszámlaszám: 11707024-20359234-00000000

IBAN: HU71 1170 7024 2035 9234 0000 0000

Pop art kiállításon jártunk

A Ludwig Múzeumok alapját képező, Peter és Irene Ludwig által létrehozott gyűjtemény talán legismertebb és leghíresebb eleme a pop art korszakát bemutató anyag. Az egyedülálló, a hasonló bécsinél is nagyobb, két emeletet is elfoglaló – január 3-ig látható – gyűjteményt tekintette meg a Dohány körzet majd harminc tagja december 13-án délelőtt. A remek tárlatvezetés közben a megjelentek sok érdekességet tudhattak meg a pop art-ról, amelynek érdekessége, – és ezt a kiállítás is nyilvánvalóvá tette, – hogy a közönségtől nagy távolságot tartó absztrakció után olyan figuratív ábrázolást hozott az akkori kortárs művészetbe, amely ismerős és könnyen értelmezhető volt a nézők számára. De épp a társadalom kritikáját is adják ezek a művek azzal, hogy a hétköznapi fogyasztás mechanizmusát ültetik át a művészetbe. A kiállítás bemutatta a 60-as évek magyar pop art művészetét is.

Kicsik Talmud Tórája

Az őszi ünnepek után nem csak a felnőttek oktatása indult el ismét, de Szilágyi Judittal újra a gyerekek Talmud Tórája. Talán a korábbiaknál is nagyobb a siker, mert rendre sok gyerek érkezését látom kedden délután öt körül a Wesselényi utcába.

– Jól indult a 2015-16-os tanév, régiek, és újak járnak hozzánk. Tíz-tizenkét gyerek vesz részt a foglalkozásokon minden alkalommal – kezdte Judit. – Aki esetleg valamiért nem mindig tud eljönni, az sem marad le, mert gyakran ismétlünk, visszautalva a régebben tanultakra. A srácok lelkesek, aktívak, és ettől a foglalkozások jó hangulatban, vidáman telnek, ami engem nagyon motivál. Amúgy mindent tudnak, elképesztően szivacs az agyuk.

– Mit csináltak az „órákon”? Miket tanulhatnak?

– Sokat énekelünk, rajzolunk, színezzük közben, mindig kell valami manuális tevékenység, mert ebben a korban a „csak” beszéd még kevés. Mindig megbeszéljük az aktuális hetizakasz történeteit, illetve a következő ünnep hátterét, hagyományait, jelképeit, az ünnep miéértjét. Mindezt játékos formában, hogy ne tanulásnak érezzék elsősorban, hanem mesének, játéknak, együttgondolkodásnak. Az elsődleges cél, hogy valamilyen képet kapjanak arról, hogy a zsidóság, a vallásuk, az életük fontos része legyen, hogy érzelmileg tudják, hol a helyük, szeressék a családjukat, zsidóságukat, önmagukat.

– A sok egymást korábban nem ismerő gyermek között akadhat, aki szeret szerepelni, más meg kicsit csendesebb. Miként próbálsz fenntartani az egyensúlyt?

– Próbálok őket rávezetni, ha tudják a kérdéseimre a választ, akkor se bekiabálják, hanem jelentkezzenek, lehetőséget adva azoknak is, akiknél később esik le a tantusz. Nem engedem, nem tűröm, hogy kinevessék egymást, inkább arra biztatok mindenkit, segítsen annak, aki erre rászorul. Sokat dicsérek, a legapróbb dolgokért is, ezzel növelve az önbizalmukat. Minden gyerek egy külön csoda, ezt nekik is tudniuk kell, ezt erősítem bennük, és azt, hogy legyenek büszkék magukra, de persze úgy, hogy ők is tegyenek érte. Azt hiszem, jó úton haladunk...

Fotó: Villányi András

A DOHÁNY KÖRZET JANUÁRI PROGRAMOK

Minden hétköznap reggeli ima 7:30, esti ima 17:00 a Talmud-Tórában, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel ima 8:00, esti ima 17:00 a Talmud-Tórában. A téli időszámítás idején az esti imák 17:00-kor kezdődnek! Minden szerda délután ultiklub 13:00-tól a Talmud-Tórában.

Január 1.	Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Január 2.	Reggeli ima a Hősökben 9:30. Esti ima és <i>sálesüdesz</i> a Talmud-Tórában 16:00
Január 7.	<i>Felnőttoktatás</i> a Talmud-Tórában 17:00
Január 8.	Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Január 9.	Reggeli ima a Hősökben 9:30; Esti ima és <i>sálesüdesz</i> a Talmud-Tórában 16:00
Január 12.	<i>Betérési tanfolyam</i> a Talmud-Tórában 17:00; <i>Talmud-Tóra gyerekeknek</i> a Hevesi-teremben 17:30
Január 14.	<i>Felnőttoktatás</i> a Talmud-Tórában 17:00
Január 15.	Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Január 16.	Reggeli ima a Hősökben 9:30, Esti ima és <i>sálesüdesz</i> a Talmud-Tórában 16:15
Január 17.	<i>Kulturális Páholy; vendégünk: Gárdos Péter író-filmrendező 15:30</i>
Január 18.	<i>Gettófelszabadulási megemlékezés a Dohányban 10:00</i>
Január 19.	<i>Betérési tanfolyam</i> a Talmud-Tórában 17:00; <i>Talmud-Tóra gyerekeknek</i> a Hevesi-teremben 17:30
Január 21.	<i>Felnőttoktatás</i> a Talmud-Tórában 17:00
Január 22.	Esti ima a Hősökben 17:00, utána a Kiddus elmarad, helyette, <i>komplett sábeszi vacsora</i> a Talmud-Tórában, ára: 3:000 Ft. ¹
Január 23.	Reggeli ima a Hősökben 9:30, Esti ima és <i>sálesüdesz</i> a Talmud-Tórában 16:20
Január 25.	<i>Tu Bivlát</i> 17:00
Január 26.	<i>Betérési tanfolyam</i> a Talmud-Tórában 17:00; <i>Talmud-Tóra gyerekeknek</i> a Hevesi-teremben 17:30
Január 28.	<i>Felnőttoktatás</i> a Talmud-Tórában 17:00
Január 29.	Esti ima a Hősökben 17:00, utána Kiddus a Talmud-Tórában
Január 30.	Reggeli ima a Hősökben 9:30, Esti ima és <i>sálesüdesz</i> a <i>Hegedűs Gyula utcai körzetnél vendégségben</i> 16:30

² A befizetés határideje január 18, Fülöp Ildikó: 06-30-539-4683, vagy a körzet irodájában hétköznap délelőtt 9-12 között.

Chanukka a Goldmarkban

Teljesen megtelt a Dohány körzet Chanukka ünnepségére a Goldmark terem. Az első napi gyertyagyújtásra a BZSH és a MAZSIHISZ mellett az újjáalakult Szentendrei Hitközség vezetői is tiszteletüket tették. Fekete László főkantor nyitotta meg a délutánt, s gyűjtotta meg az első gyertyát, majd dr. Frölich Róbert főrabbi méltatta Chanukka ünnepét, kiemelve a csodát, amely ezt a nyolc napot körbelengi.

Fotók: Szentgyörgyi Ákos

Ezt követően Garai Róbert és barátai, érdemes művészek, és előadók szórazokztatták egyórás műsorral a megjelent híveket. Az elmaradhatatlan fánk mellett, nem maradhatott el a jó kedv sem. A műsor után a Talmud-Tórában, főrabbinak is meggyújtotta az első gyertyát. Az eseményről rengeteg kiváló képet találnak a Dohány körzet honlapján, illetve facebook oldalán!

Szemétdombon találták meg a júdeai király pecsétjét

Ezékiás júdai király pecsétjeként azonosították a kutatók a 2009-ben Jeruzsálem óvárosának fala mellett, a Templomhegy szomszédságában talált leletet - adta hírül a Ynet, a Jediót Ahró-not című újság honlapja.

Archeológusok első alkalommal azonosítottak izraeli vagy júdeai uralkodói pecsétlenyomatot, és felfedezésük nyomán megnőtt a műkereskedők által nyilván tartott hasonló királyi pecsétek hitelessége. Ezékiás pecsétnyomata mellett további harminchárom pecsétre bukkantak, amelyek közül több szintén tartalmazott héber írást.

2700 éves műtárgy

Az i. e. 727 és 698 között élt Ezékiás júdai király ovális uralkodói pecsétnyomója mindössze 9,7 milliméter hosszú és 8,6 mm széles volt, és egy vékony zsinórral átkötött papirusztekercset lezáró, tizenkétszer tizenhárom milliméteres, három milliméter vastag agyagba nyomták bele mintegy 2700 évvel ezelőtt.

Szemétdombon áshattak

Az ásások helyszíne a tudósok feltételezése szerint Ezékiás idején a királyi palota élelmiszer-raktárát szolgáló szemétdomb lehetett. Eilat

Mazar, a Jeruzsálemi Héber Egyetem szakértője szerint a pecséteken ebben a korszakban megváltoztak a jelek. Az uralkodó jelképe eleinte az erőt és hatalmat kifejező skarabeuszbogár volt, később ezt felváltotta az isteni védelmet jelző, az asszíriai uralkodókat is gyakran szimbolizáló szárnyas nap képe.

A kutatók szerint a változás, az élet szimbólumának bevezetése megerősíti a feltételezést, hogy Ezékiás i. e. 704-ben súlyos, életét veszélyeztető korabeli bőrbetegségben szenvedhetett, amelyből kigyógyult, és ezért az élet jele különösen fontossá vált számára.

Megtisztította az országot a bálványozástól

Ezékiás uralkodása idején Ézsaiás próféta tanácsára eltávolította a város szentélyéből más valóságok kegytárgyait, és az egész országot megtisztította a bálványozástól. Uralma alatt Szín ahhé-eriba asszír uralkodó sikertelen hadjáratot folytatott Jeruzsálem ellen. A Biblia szerint ő rendelte el a közeli silói forrástól Jeruzsálembe vizet vezető csatorna munkálatait, amely az ostrom idején meghatározó jelentőségű volt. Ennek a vízellátó csatornának a maradványait márt a tizenkilencedik században megtalálták. A bullát már 2009-ben feltárták a régészek, de csak idén ismerte fel jelentőségét Reút Ben Arie, a Héber Egyetem tudósa. Eleinte ugyanis Melkijáhunak olvasták a szövegben található betűket, de később észrevették a pontozást, amely „melech Judára”, Júda királyára változtatta a szavak értelmét, és egyértelművé tette, hogy egy királyi pecsét nyomát találták meg.

Chanukka Kupa hatodszor

A Maccabi VAC és a Bálint Ház szervezésében idén 6. alkalommal rendezték meg a már hagyománynak számító chanukkai sporteseményt, melyen Deutsch Peter rabbi tartott ünnepi beszédet. Miután elmondta az áldásokat, és a csapatok kapitányai gyűjtötták meg a nyolc gyertyát. Minden játékos nyakába jutott érém, a Maccabi VAC, mint győztes csapat, kupát is kapott. Az elmúlt évekhez hasonlóan a szervezők, s a Maccabi önkéntesei fánkokkal kínálták a játékosokat, s a megjelenteket.

A torna eredménye: 1. Maccabi VAC, 2. Lau-der Alumni, 3. Scheiber tanárok, 4. MTK Baráti Kör, 5-8. Maccabi VAC Junior, JEWentus FC, BMC, Bethlen Téri Zsinagóga.

Prima Primissima díjas a Budapest Klezmer Band

December 4-én immár 13. alkalommal ítelték oda a Prima Primissima díjakat. Ezúttal a közönség külön díját a Budapest Klezmer Band nyerte el. Ezzel a díjjal a zenekar 25 éves sikeres pályafutását értékelték a rajongók. A díjat a MÚPA-ban egy nagyszabású gála keretében adták át. A Budapest Klezmer Band 1990 óta működik és a tradicionális zsidó zenét szolaltatja meg. Zenei átiratokat játszanak, amelyeket az együttes alapítója és vezetője, Jávori Ferenc komponál. Ezek a dallamok Közép-Kelet-Európa azon területéről származnak, ahol a zsidó zenei kultúra egykor virágzó volt. Az együttes pályafutása során bejárta szinte az egész Földet és a világ számos ismert koncerthelyein lépett fel.

Balról, jobbra az együttes tagjai: Barbinek Gábor (harsona), Máthé László (bőgő), Végh Balázs (dob), Nagy Anna (harmonika), Jávori Ferenc „FEGYA” (a zenekar alapító vezetője, zongora), Gazda Bence (hegedű), Kohán István (klarinét)

A Liszt Ferenc Kamarazenekar felkérésére a Budapest Klezmer Band alapítója egy olyan művet komponált, amelyben a két együttes együtt játszhat. Ez a Klezmer Szvit, amelyet 1999-ben mutatnak be a Dohány utcai zsinagógában. A zenekar több sikeres színházi produkcióban is részt vett, többek között a Purim vagy a sorsvetés című műben (a Győri Balettel), a Hegedűs a háztetőn produkcióban (korábban a Madách Színházzal, most a veszprémi Pannon Várszínházzal), a Menyasszonytánc című darabban (az Operett Színházzal), valamint a Getto című darabban (a Pécsi Nemzeti Színházzal). 2000-ben az MTA Pro Kultúra Alapítványának kuratóriuma Kodály Zoltán Közművelődési díjat adományozott a Budapest Klezmer Bandnek; emellett az együttes 2003-ban Artisjus-díjat, 2004-ben eMeRTon Díjat kapott.

Izgalmas úrkiállítás a Millenárison

A NASA és az űrrepülés történetét feldolgozó hatalmas kiállítás érkezik Brüsszelből Budapestre. 2016. január 15. és március 15. között a Millenárison várja látogatóit a Gateway to Space, a világ legnagyobb „űr-gyűjteménye”. 2016. egyik legnagyobb szenzációja, hogy Budapestre érkezik az emberiség történetének talán legizgalmasabb „kalandját” az elejétől napjainkig bemutató Gateway to Space kiállítás. A NASA és az űrutazás történetét feldolgozó meg-akiállítás az űrrepülést megálmodók első lépéseitől, az eseménydús XX. századon, a holdra szálláson át tart napjainkig, átlépve a Naprendszerünk határait is. Ez a kiállítás azoknak a jelentős pillanatoknak a gyűjteménye, melyek örökre nyomot hagytak az emlékezetünkben, mint például az első lépés a Holdon vagy a Nemzetközi Űrállomás. Jövőre tehát Budapesten is megnézhetjük a rakétaépítés kezdeteit, betekínthetünk az űrhajósok mindennapjaiba és felfedezhetjük, milyen a Földön kívüli élet, testközélből szemlélhetünk egy eredeti holdjárót és belekóstolhatunk az űrhajós-kiképzésbe is. További információk: www.urkiallitas.hu Facebook: <https://www.facebook.com/urkiallitas>

Iron Maiden és Wiz Khalifa a VOLT Fesztiválon

Több mint fél évvel a kapunyitás előtt máris két világsztárt igazolt a 24. Telekom VOLT Fesztivál. 2016 nyarán érkezik minden idők egyik legsikeresebb rockbandája, az Iron Maiden és a dalaival milliárdos nézettségeket elérő rapsztár, Wiz Khalifa is ott lesz Sopronban (június 29 - július 2.) a fesztiválon. A The Book of Souls című album világkörüli turnéjával érkezik július 1-jén Sopronba a világ egyik legfontosabb metal bandája, az Iron Maiden. A fél évnél is hosszabb, több mint 50 állomásos turnéra friss programmal és megújult látványvilággal készül a legendás csapat, amelynek a különleges technikai igények miatt a megszokottnál nagyobb színpadot kell építeni, de ezen egy percgig sem gondolkodtak a szervezők, hiszen a rocklegendákat rajongók tízezrei várják idehaza. Wiz Khalifa nem csak a szakma és a kritikusok, de természetesen a közönség szeretetét is gyorsan kivívta. Dalait és klipjeit szinte kivétel nélkül százmillió nézettség jellemzi, a Paul Walkernek emléket állító See You Again máig a rádiók kedvence. Míg a YouTube-on már egymilliárdnál is többször játszották le a dalt a rajongók! Azt is tudni lehet, hogy a Punnany Massif 2016-ban mindössze négy, különlegesnek ígérkező fesztiválfellépést vállalt, közülük az elsőt éppen Sopronban, a VOLT-on.

Pesti Sólet menü a Laky Konyha receptjei alapján

Brokkoli krém leves

Hozzávalók: 50 dkg brokkoli, 25 dkg burgonya, 1 kis fej hagyma, 2 dkg margarin, 1 evőkanál, ételkeményítő, mandula vagy fenyőmag a tálaláshoz

Elkészítés: A brokkolit apró rózsákra bontjuk és megmossuk. A burgonyát, a hagymát meghámozzuk, a burgonyát kockákra, a hagymát finomra vágjuk. A margarinban megfonnyasztjuk a hagymát, rádobjuk a burgonyát, 1 percgig pirítjuk. Kevés vízzel felengedjük. Beletesszük a brokkolit, fedő alatt, mérsékelt tűzön 15 percgig főzzük. Kiveszünk a levesből 4 szép brokkolirózsát a díszítéshez, a többi puhára főzzük (további 15-20 percgig). Lehúzzuk az edényt a tűzről, a zöldségeket a főzőleében botmixerrel krémmé zúzzuk, majd visszatesszük a tűzre. Elkeverjük az ételkeményítőt 3 evőkanál vízben, a leveshez adjuk, és éppen csak összeforraljuk-besűrítjük. Ízlés szerint sózzuk, borsozzuk. Tálaláskor a brokkoli rózsát a levesbe tesszük és megszórjuk mandulával vagy fenyőmaggal.

Töltött Borjúszegy

Hozzávalók (4 személyre): 1 kg borjúszegy, 2 zsemle, 1 kis fej vöröshagyma, 2 csokor petrezselyemzöldje, 5 dkg libazsír, 15 dkg gomba, 2 tojás, késhegynyi bors, só, a mártáshoz: 1 evőkanál paradicsompüré, 1 dl fehérbor, 2 evőkanál liszt, bors, só

Elkészítés: Kisebb borjúszeget veszünk, vagy ha nagyobb, csak a vastagabbik részét. Az aljából kibontjuk a lapos csontokat, majd lapjában nem egészen végig átvágjuk. Megmossuk, ruhával jól leszárítjuk, kívül-belül megsózzuk. Tálban a zsemleket vízben áztatjuk, jól kinyomjuk, összekeverjük a felvert tojásokkal. A megtisztított hagymát és petrezselymet finomra vágjuk, a hagymát libazsírban megpirítjuk, a megtisztított, szeletekre vágott gombát a hagymás zsírban öt percgig pároljuk. Levesszük a tűzről, hozzáadjuk a tojással elkevert zsemlet és a finomra vágott petrezselyem nagyobb részét (a többi félretesszük a mártáshoz). Villával mindezt jól elkeverjük, sóval, borssal ízesítjük. A tölteléket a leszárított szeggy nyílásába töltjük, a hús végét nagyobb tűbe fűzött zsineggel összevarrjuk. A tölteléket szétnyomkodjuk a szegyben, s ha valamennyi kimarad, azt gombóccá formáljuk. A húst, és az esetleges gombócot mély tepsibe tesszük, a maradék zsírt felhevítjük, ráöntjük a húsr. A húst előmelegített sütőben 200 °C-on kb. egy 1,5 óra hosszát ropogósra sütjük. Amikor megsült, kivesszük, öt-tíz percgig pihentetjük. Közben elkészítjük a mártást. A paradicsompürét és a lisztet pecsenyelében elkeverjük, fél liter vízzel felforraljuk, sóval, borssal és egy kis fehérborral ízesítjük. Végül belekeverjük a félretett petrezselymet. Az így elkészült mártást csészében tálaljuk a kb. egy cm-es szeletekre vágott, s a tálon elrendezett, pecsenyelével körülöntött hús mellé. Köretnek vajas burgonya, rizs vagy főzelék illik hozzá.

Jó étvágyat kívánunk!

Zsinagógák a nagyvilágból – Zalaegerszeg

Képeslapok – képes történelem (XLVII. rész)

Immár négy éve, egy 1400 darabból álló magángyűjtemény segítségével járjuk be a világot, az országot hónapról-hónapra bemutatunk egy-egy lapot, a hozzá tartozó ismeretekkel, érdekességekkel. A gyűjtemény az 1890-től 1945-ig megjelent, zsinagógákat ábrázoló, illetve a zsidósággal, a zsidó emberekkel, szokásokkal stb. foglalkozó lapokat tartalmazza. Újabb városlátogatásunk célpontja Nyugat-Dunántúl megyeszékhelye, Zalaegerszeg.

A város történelmének első írott emléke 1247-ből származik. Az évszázadok során sok-sok fontos esemény helyszíne volt Zalaegerszeg. Megyeszékhely azonban csak a XVIII. században lett. Ez a mi szemszögünkől azért is fontos, mert a törökökkel folytatott háborúk során, a pusztítások elől menekülő zsidók egy része itt keresett menedéket. Megmaradt írásos dokumentumok szerint 1785-ben már tizenhat zsidó élt a városban, mint

be is fejeztek. Az épület, Stern József budapesti zsidó építész tervei szerint készült. Román stílusú épületet álmódott meg az építész, melyet keleti motívumok díszítettek. A hitközség eltérő módon sok más vidéki szervezettől az 1868-as évekig a neológ irányvonalat követte. Mint meghatározó megyeszéki hitközség egymás után hozta létre azokat a vallási intézményeket, amelyek nélkül nem tudta volna biztosítani a vallási élethez szüksé-

követő (há)borús időkig jellemzően jó volt a városban élő zsidók és a nem zsidó vallást gyakorlók viszonya. Nagy tisztelet övezte azokat a közismert a zsidó hitközségben dolgozó előjárókat, akik munkájukkal még a keresztény szervezeteket is segítették, támogatták. Az első világháborúban sok helyi zsidó vonult be katonának, közülük sokan az olasz fronton veszítették életüket. A háború után a város területén létrehozott menekült és

akik közül sokan a frontvonalak mentén haltak hősi halált. 1944. március végére a hitközség megszűnt, helyette létrejött a zsidó tanács. Vezetői Dr. Berger Imre ügyvéd, és Dr. Wollák János ügyvéd lettek. Ekkorra bezáratták a zsidók által üzemeltetett boltokat, ügyvédi irodákat, orvosi rendelőket és gazdasági képviselőket is. 1944. április 29-én összeírták a városban, és a környező falvakban élő zsidókat, azok vagyontárgyait (!). Májusban pedig gettósították őket. 1944. június 30-ra a zalaegerszegi gettóba kényszerített, és a környékről is ideszállított több mint, 3200 zsidót átszállították Sárvárra, ahonnan július 4-én deportálták a haláltáborokba. Akadtak sokan segítők és olyanok is, akik a bosszúra fittyet hánytak és kiálltak zsidó barátaik mellett, sajnos a magyar csendőrok vérszomja és pénzsóvársága több áldozatot is szedett, még mielőtt a transzportok elérték a halálgyárakat. A felszabadulás után alig százan tértek csak vissza! Se családtagjait, rokonaikat, házaikat, értékeiket nem találták... Csak két évvel később alakult újjá a Chevra Kadisa. Ekkor született meg a mártíremlékmű is. 1949-ben közel 200 zsidó élt a városban ismét, majdnem úgy, mint az 1700-as évek vége felé!

állandó lakos. A század végéig a populáció folyamatosan nőtt. Maga a hitközség az 1750-es évek elején jött létre. Három rabbi neve maradt az utókorra, akik a hitközséget irányították. Benowitz Izsák, Smelke Meiseles és Götz Eliakim. Érdeklőség, hogy a megépült templom azon a telken jött létre, amelyet a püspök adományozott a közösgnek. A templomot 1857-ben adták át a hívőknek. Az évek múlásával azonban, ahogy a családok száma nőtt, szükség mutatkozott egy nagyobb zsinagóga felépítésére. 1903-ban indult az építkezés, amelyet 1 év elmúltával

ges feladatokat. 1800-ban alakult a Chevra Kadisa, 1836-tól Talmud Tóra, 1882-ben a Hanuka- és a Nőegylet, majd a többi jótékonyági egylet is. Bár a közösgnek 1820-ig nem volt saját iskolája, több magániskolát is működtetett a hivatalosan megnyitott intézmény létrejöttéig. Az 1900-as évekig már nagyjából 1200 zsidó élt a városban. Többség a kereskedelem, a mezőgazdaságban dolgozott, de szép számmal akadtak orvosok, ügyvédek, újságírók és helyi önkéntes tűzoltó szövetségi elnök is. A világháború kitöréséig, és az azt

hadifogolytáborokban is szép számmal akadtak zsidók. A helyzetük nagyon sanyarú volt, a későbbiekben internálták őket, mivel sokan a határokon túlról érkeztek, így nem voltak kíváncsiak, hogy tovább is a város környékén tartózkodjanak. A forradalmak leverését követően megerősödtek a szélsőjobb oldali atrocitások, majd a zsidótörvények életbeléptetését követően fokozatosan csökkent a városban élő zsidók joga, mozgási jogköre, mint az egész országban jellemző volt. A munkaszolgálat bevezetésétől folyamatosan behívtak férfiakat,

Dési János

Magyar múzeum Cfáton

Az izraeli Cfaton működik a „Magyar nyelvterületről származó zsidóság emlékmúzeuma”.

Cfat helyes kisváros, bár kétségtelenül nem esik a magyarországi turisták főbb célpontjai közé. Jó pár óras autóúttal lehet elérni Jeruzsálemből, vagy akár Tel Avivból is. Ennek ellenére érdemes erre kanyarodni, ha valakinek van ideje. A város is érdekes, nyugodtan el lehet a meredek, kanyargós utcákon bóklászni egy napocskát és a kicsiny múzeum is felettebb tanulságos képet mutat.

Valóban nem érdemes egy nagyon nagy intézményre gondolni, ám jól áttekinthető, tanulságos – és átfogó képet mutat a magyar nyelvterület-ről elszármazott zsidókról. Ráadásul Lusztig Éva és férje Joszef, akik nemcsak az alapítók közé tartoznak, – ugyanis magánemberek lelkesedése hozta össze ezt a gyűjteményt, - de hosszú ideig vezették is a múzeumot, ma is sok időt töltenek ott és magával ragadó az a lelkesedés, ahogy bemutatják a kiállítást.

Ők ketten éppen az államalapítás napján érkeztek meg Izraelbe. (Arról, hogy miként élték túl a holokausztot, s hogyan kerültek Izraelbe majd egy másik alkalommal számolok be a Pesti Sólet olvasóinak, az biztos, felettebb izgalmas, sok szempontból már-már hihetetlen a történet. Szóval, csak türelem, jön majd ez is.)

Éva, – aki keményen dolgozott azért, hogy tanár lehessen Izraelben – több okot is felidéz, miért gondolták, hogy szükséges az emlékezés e háza. Az egyik, hogy döbbenet tapasztalta, hogy relatíve új bevándorló tanítványai nem ismerik a „nagyamama” „nagyapapa” szót ivritül. Eleinte arra gyanakodott, csak a szókincsük szegényes, de aztán kiderült, mindent megértenek, mondjuk a Piroska és a farkasból, csak éppen ezt nem. Nem kellett sokat gondolkodnia az okokon. Hamar kiderült, a legtöbb család-

ban a nagyszülők nem élték túl a zsidógyilkosságok sorát. A családok viszont még Izraelben sem szívesen beszéltek ekkoriban még a szörnyű múlttól. Az elveszetteket még csak nem is említették.

Aztán az Izraelben szokásos nagy ünnepen, a családok napján is kérdezték a tanítványai, hogy az ő családjuk miért ilyen kevés tagból áll, mikor látják itt maguk körül másokét, akik bizony jó sokan összejönnek ilyenkor. S mikor azt ajánlotta tanítványainak, hogy kérdezzék meg otthon a szüleiket, a szülők többsége felháborodott. Nem akarnak beszélni az elmúlt tragédiákról, ne kényszerítse a tanító néni őket a fájdalmas emlékezésre. Az utolsó lökést pedig az adta, hogy amikor a házaspár nyugdíjba ment, meghívták Izraelbe a világon szerteszóródott egykori barátaikat. Büszkén vezették őket körbe az or-

tató múzeumra, akkor saját erőből megoldják. Sokan csatlakoztak a kezdeményezéshez. Mindössze a kiállítandó anyag, a pénz és a szakértelem hiányzott a megvalósításhoz. Ám az első felhívás után gyorsan megindult az adományok áradata, s ahogy Éva ma mondja: „Láttuk, hogy tényleg bűn, ha nem csináljuk meg ezt a múzeumot és mi nem akartunk bűnösök lenni”. Hamarosan találtak egy muzeológust, aki több hónapos, afféle házi egyetemen kiképezte az önkénteseket, tanárokat, orvosokat, tisztviselőket, üzletembereket a szakmára. Éva büszkén teszi hozzá, akadt közöttük, aki aztán „igazi” egyetemen is diplomázott és azt mondta, a cfati kurzuson, hála az oktató és a hallgatók lelkesedésének, sokkal több mindent lehetett megtanulni. A múzeumot amúgy ma is jelentős részben önkéntesek működtetik, a Lusztig házaspár, amely a vezetést már átadta a fiúknak, még most is napi 4-5 órát dolgozik itt.

A múzeum egy nagyobb családi házban működik, amit a Szochenutól kaptak, de mint mondják, egy ötször ekkora épültet is könnyedén meg tudnának tölteni a kelet-európai zsidó élet tárgyi emlékeivel. Mindezt kiegészíti egy archívum és egy igen átgondoltan fejlesztett könyvtár.

A magyarországi zsidó vallási, kulturális, társadalmi élet tisztaság kereshetőségét tekintheti itt azt az érdeklődő – akiből, mint mondják – van jócskán. Hitközségekre lebontott komoly adatbázissal rendelke-

nek – ami sajnos még nincs fent az interneten – ahol az e vidékről elszármazottak, illetve utódjaik kutathatnak a gyökereik után.

Éva boldogan meséli, nagyon sokaknak tudnak segíteni, akik a saját vagy a családjuk múltját szeretnék megismerni. A leghátborzongatóbb annak az idősebb urnak a története, aki hosszas vívódás után jött el hozzájuk. Egészen kisgyerekként került Izraelbe, szülei meghaltak, ő semmire sem emlékezett magyarországi életéről. Egyetlen „emléke” egy fénykép, rajta egy pici fiúcska, ő maga, s a kép hátán egy felirat. „Tomika, Budapest”. Ennyi volt a múltja. De még az édesanyja nevére sem emlékezett.

A szerencsének, a jól képzett munkatársaknak és a gyűjteménynek köszönhetően lépésről lépésre mégis feltárult a múlt. Egy náluk lévő fotóalbumban ráleltek a kép másolatára, onnan kiderült az édesanya neve, s innen már nem volt annyira reménytelen felkutatni, kik voltak a szülei, miként haltak meg a holokauszt idején, s miként mentették ki az árva „Tomikát” Izraelbe.

Persze a legtöbb látogató története nem ennyire szívszorítóan romantikus. Ha valaki arra jár, ne hagyja ki, se a gyűjteményt, se azt, hogy elbeszélgessen a Lusztig házaspárral. Garantált nagy élmény lesz

A múzeum honlapja:

<http://www.hjm.org.il/>

(Köszönet Sosanna és Samaj Spitzernek, a beszámoló elkészítéséhez nyújtott segítségükért.)

Várkonyi Tibor

Nem olyan régen történt, évtizede sem, hogy fölbukkant egy olasz mezzoszoprán csillag, Cecilia Bartoli. Bámulatos hang, de még varázsosabb technika, azt cselekedte a hangszálaival és a tor-kával, amit csak akart. Gyöngyözött minden frázisa, elbűvölt. Egy amerikai operaház, nem is a leghírnevesebbek egyike, a houstoni hozta for-

Hamupipőke New Yorkban

Befutott Rossini, mondanám, ha nem volna igaztalan és pontatlan. Hiszen mindörökre ott volt a muzsikabarátok fülében, inkább a szívében, akik meghallották akár egy nyitányának néhány pezsdítő részletét is, nyomban maguk is fölpezsdültek. Zakatoló, száguldó, élénkítő, mozgásra késztet. Nem vele volt a baj, hanem kissé egyoldalú tolmácsolásával. Sevillai borbély, komolyabb művei közül még a Tell Vilmos, a többi ritkább. Jelen volt mindig a nagy operaházak műsor rendjén, a „tömeg médiákban” azonban gyérebbe. Ezen változtatott előbb a rádió, majd a tévé.

Cecilia Bartoli

galomba DVD-én a La Cenerentolát, a Hamupipőkét, ezt a bájos mesét. Bartoli pompázott. Ő is, meg környezete is, a remek komikusok és komikák, kiváló színészi képességekkel, jellembrázolással. És rehabilitálta a mezzoszoprán hangot. A Sevillai borbélyban nagy dalszínházak is átadták Rosina szerepét a tühegyes hangú koloratúráknak, akik magasságaikkal, trilláikkal brillíroztak, csak Rossini eredetileg nem nekik írta. Mezzoknak, bűgő hangú és szépségű énekesnőknek. Nem Bartoli volt az első, aki visszahódította a szerepet, de ő bizonyította be meggyőzően, hogy a mezzoszoprán hang semmivel sem alacsonyabb rendű a koloratúránál, sőt. Gyakran érzékibb, férfivadítóbb is, hódít. Rosina a Sevillaiiban is visszavetett mezzová, bújtak elő a varázslatos hangok. És kivált megjelent sorozatban, minden valamirevaló dalszínházban a Hamupipőke, ez a másik Rossini remek.

Elhódította a nyitányt is a Sevillaitól. Ha Rossini, rádiók, hanglemezcsoadák ezt fűjták, joggal mert szellemes, üdítő, fölvilanyozó, kedvesholó. Kiderült a Hamupipőke nem kevésbé az, egyenrangú. Rossini rohamléptekben gyarapította amúgy is nagy táborát. A La Cenerentola minden valamirevaló rádió és tévéműsorban

társ, nem is versenytárs, egy másik csillag. Úgy évtizeddel fiatalabb nála, észak-európai, lett származású. Rigában született, korábban erről a tájról is voltak sztárok, de mostanában gyakrabban, a művészvilág hajlékonyabbá vált, befogadja, sőt isteníti is, akiben fölfedezi a páratlan tehetséget. Kezdetben kicsit félreértették eredetét, akadtak, akik az Elina Garanča nevet a kiejtése alapján románnak hitték, de most, hogy végre osztályon felüli világsztár, már nem tévesztik el, talán valamivel kevesebben. A tévédésnek az is oka lehetett, hogy pályája kezdetén Bukarestben is föltűnt. Mezzoszoprán hangja ugyanolyan varázsos, mint Bartolié, üde és érzéki, a férfi operarajongók egy része is fölfedezte, hogy ezek gyakran vetekszenek a koloratúr szopránokkal is. A Sevillai Rosináját egy ideig elragadhatták a mezzoktól, a Carment már nem, Bizet azt félreérthetetlenül varázsos mezzoknak írta. Garanca hírneve sebesen terjedt, vendégénekesnő lett a márkás opera színpadokon, és az első között éppen a Carmennel jutott el a New York-i Metropolitanba is. Néhány éve aztán jött itt a Hamupipőke is, nem csupán DVD, a korszerűbb Blue-ray is készült belőle, az Amazon kínálatában is. A Met nem siet a tévéknek átengedni a slágereit, visszatartja őket magának, tölts meg minél tovább a közönség a nézőterét, fogyjanak a jegyek. Néhány éve az orosz sztárral, Anna Nyebtrenkóval mutatta be a Lammermoori Luciát, egy-két estére fölfo-gadta az istennő francia Natalie Dessay-t ebben a szerepben, összehasonlíthatatlan volt. A francia javára. A Met mégis csupán egyetlen alkalomra engedte át a fölvételt a Mezzónak, amíg a régi DVD a boltokban tart, hiába könyörögnek a nézők, Dessay elérhetetlen.

Most megint néhány hete ugyancsak a Mezzo megkapta azt a kegyet a Mettől, hogy egyetlen estére vetíthette Garančával a Hamupipőkét. Más, alaposan más, mint Bartoli hajdani fölvétele volt, nehéz meghatározni a különbséget. Talán nem is annyira a két művésznő egyéniségében van, hanem a környezetükben. A houstoni komikusai kihagyaztettek, jobban tréfálkoztak voltak. Garanca partnerei jellemesebbek, embe-ribbek, így humorosabbak és „rossinisebbek” is, közelebb állnak a szerző szándékaihoz. Lehet, elérkezhet megint az a csalódás, ami a Lammermoori rajongóit érte. Ha elmulasztották Elinát rögzíteni, talán éveket várhatnak rá. Figyeljenek, ha a Mezzo ismételné, résen legyenek. Más Garanca, mint annakidején Bertoli volt, de főként más New York, mint Houston volt. Már a zenekara is. Ha imádják Rossinit, és főként a szuperszellemes Hamupipőkét ne hagyják elszalasztani.

Dohány körzet idei (2015-ös) éve képekben

Ismét egy mozgalmas éven van túl körzetünk. Miként tavaly, ezúttal is inkább képekben mutatjuk be, hogy mi történt velünk. A sok-sok esemény és a hely szűke okán több program fotója sem fér be az újságba, így egy rövid felsorolás a 2015-ös eseményekről.

Januárban Gerber Jolánt, vagy ahogy mindenki ismeri, Hajdu Joli nénit ünnepeltük 96., míg néhány napja Heisler Lászlóné, Rózsa nénit 90. születésnapja alkalmából. Egy hónapja köszöntöttük a félszázhoz „ért” főbabbinkat, dr. Frölich Róbertet, aki július 27-e óta a megválasztott új, országos főrabbi.

Ismert politikusok sora látogatott el a Dohány utcai zsinagógába, többek közt: Angela Merkel, Németország kancellárja; Colleen Bell, az Egyesült Államok új budapesti nagykövete és még felsorolni is hosszas lenne. Jártak nálunk az Európai Maccabi kongresszus küldöttei, akik két nappal később úgy döntöttek, Budapest adhat otthont a 2019-es Maccabi Európa Játékoknak.

Sok program várta idén is a Dohány körzet tagjait. Megnéztük a Rembrandtot és kortársait, múlt vasárnap egy pop-art kiállítást, vagy Spánn Gábor műsorát a Goldmarkban – s kacagtak a zsidók...

Részesei lehettünk Herczegh Rebbeka (bat micva) első gyertyagyújtásának, a januárban folytatódó Kulturális Páholyban vendégünk volt Fáy Béla és Nyáry Krisztián. Körzetünk tagjai nyáron, Szarvason töltöttek néhány napot. Augusztusban a zsinagógai évet búcsúztattuk egy remek délután, jó hangulatban, a kertben, míg jövő szombaton a 2015-ös évzárót tartjuk – a nagy érdeklődésre való tekintettel a Goldmarkban.

Ünnepeinket rendre sokan látogatták. December elején a nemrég (újra)alakult szentendrei körzettel gyűjtöttük meg az első chanukkai lángot. Sálesüdeszen vendégül láttuk a Bét Sálom, illetve a Hegedűs utcai körzetet és a Rabbiképzőt is.

Február közepén körzeti előjárókat választottunk, új elnökünk, a korábbi alelnök, Nádel Tamás, aki továbbra is fáradhatatlanul szervezi programjainkat. Körzetünk tagja, Ács Tamás lett a BZSH új elnöke, míg a MAZSIHISZ elnöke Heisler András maradt, miként maradt mindkét szervezet ügyvezető igazgatója dr. Kunos Péter is. Januárban elkészítettünk Varga Feritől és feleségétől, Mercedestől, ők immár Izraelben élnek. Reméltük ez lesz a legfájdóbb búcsú, ám...

Egy hónappal később elment a Professzor Úr, dr. Schweitzer József, főrabbi. Vele egy napon hunyt el, egykori gimnáziumi osztálytársa, a Dohány utcai zsinagógát nyolc(!) évtizedig, előbb kóristaként, majd karvezetőként szolgáló Somló Andor (Bandi bácsi). Nyáron főkantorunk, Fekete László felesége, majd néhány héttel Rajs Hasónó előtt barátunk, a Bethlen körzet főbabbija, Deutsch Róbert hunyt el.

Idén is otthont adtunk a gettó felszabadulása évfordulójára szervezett megemlékezésének, a Múzeumok Éjszakája, és Zsidó Kulturális Fesztivál több programjának, a Polgár László emlékkoncertnek, illetve az Élet Menete Alapítvány duplakoncertjének is.

Megújult a Pesti Sólet „ifjabb testvére”, a Dohány utcai zsinagóga honlapja, amelyen rendre érdekes cikkeket olvashatnak, s nézhetik a rendezvényeinken készült remek fotókat.

Varga Feri és Mercedes búcsúestje

TuBisvát

Joli néni 96

Angela Merkel a Dohányban

A bát micva (Herczegh Rebbeka) és édesanyja (Barta Vivian)

Kulturális páholy: főbabbink Nyáry Krisztiánál beszélget

Szarvasi nyaralás

Zsinagógánkban is jártak a berlini Maccabi Európa Játékokra tartó motorosok

A körzet szokásos augusztusi, évzáró partija

Polgár László emlékkoncert a Dohány zsinagógájában